

FENT I DESFENT

Castell i la llum d'aquest país

Per qüestions familiars que no venen al cas, tinc a casa unes estovalles de fil del casalic de Castell. Només us diré que no provenen de cap botí, sinó del pur corrent de simpatia entre una de les minyones de la finca i el propietari d'aleshores, el pintor Josep M. Sert. M'han arribat en herència de més d'una generació: blanques, amb la textura excelsa del fil, amb un brodat amb el nom de la casa: MAS JUNY.

La serventa no era família directa meva, però estimava molt la meva àvia i un dia li va fer el regal: «El senyor m'apreciava molt, jo era un escarràs de ben pocs anys; ell era ben bé el que aparentava ser: el senyor». Jo ara les guardo a la capsula dels tresors minúsculs, entre algun sonall de la guerra i la fotografia de la comunitat del meu avi Joan a l'Ametlla de Mar, vestit amb una marinera blava i esclops de fusta, i la del meu besavi Julià, que en acabar la guerra es va refugiar un any a Cala Corbs (tan a prop de Castell!) perquè els feixistes el volien afusellar.

«La llum d'aquest país!», explica Pla que es lamentava Sert quan va abandonar Castell després d'unes conegudes facècies d'amor i mort, luxúria de joies i l'amant bellíssima d'un príncep sense calces des-sota el vestit (potser vestia un Delphos de seda, sense roba interior, disseny de Maria Fortuny i Madrazo, el gran artista de l'època, instal·lat a Venècia per sempre...).

Certament, Josep M. Sert, pintor català de gran fama en el seu temps, va entendre que una de les millors coses de què disposem a l'Empordà és l'aire. Els pintors saben sempre valorar-ne la importància. A la Provença, el mistral neteja l'aire i el transparenta, inventa uns cels que només he vist allà, dessota uns plàtans ufanosos i unes fari-goles de densitat única. A l'Empordà, tenim la tramuntana. Sí, és cert, la llum d'aquest país enamora i escarquilla, sobretot amb el gregal estiuec o les provences hivernals, que són el mateix vent, però amb el nom canviat segons l'estació que bufa.

Què seria dels nostres estius si el gregaló matiner no ens alleugés les humitats del garbí posterior? Si mai us asseieu a la platja de la Fosca, una de les poques platges encarades pures a llevant, un matí de juliol, podreu veure i sentir a la pell com entre les vuit i les onze del matí el gregal va girant inevitablement a garbí, passant del benestar pla de la mar a la xafogosa i anguniosa sensació d'estar sempre xops de suor.

Sert va abandonar Castell a desgrat, amb

Foto: Enric Bruguera

molta i molta tristesa. No paga la pena fer el llistat dels famosos que van freqüentar aquell paisatge, però sí que voldria esmentar la barraca d'en Dalí, la qual ha esdevingut un espai curiós, semblaria que excèntric enmig d'aquella boscuria. Aquella edificació que probablement en algun altre indret resultaria baldera, aquí en canvi s'escau necessària.

En la fotografia que presenta l'Enric Bruguera (fotògraf, però també amic amb qui hem compartit moltes estones des de fa molts i molts anys), hi podeu veure la destresa extraient-ne perfectament la llum que neteja, les ombres que matisen, la composició que mostra la realitat sense embuts; vull dir, tal i com és, sense barroquismes ni arabescos sobers. La pedra seca aixecant la barraca, la porta torta a propòsit (surrealisme rural dalinià), la pintura blanca resseguint les obertures... L'aire del país, la seva llum, es pot observar amb tot el seu esplendor a la fotografia,

Ah, llum d'aquest país!, tan perfecta com el fil que brodava les inicials del Mas Juny a les estovalles que tinc guardades i que

miro amb la tristesa de tot un món perdut per sempre. No sabria valorar si el nostre és o no és més bo; segurament en molts aspectes millora aquell, però també l'actualitat la percebo més domèstica i vulgar, anxovada per una informalitat que tot ho arrassa i empobreix. M'agradaria que s'entengués aquesta frase, no des del conservadorisme ranci que ens vol protegir del futur sense que ningú l'hi hagi demanat, reculant vers una època fastigosa i amb cels feixistes de plom, no, ho dic des de la certesa que, només a partir de la tolerància i l'assumpció de la complexitat de la vida, podrem resoldre el desassossec i les incerteses que incessants ens assolen.

| Gerard Prohias |

Fent i Desfent és una secció que vol donar a conèixer creadors vinculats amb Palafrugell aparellant literatura i arts visuals.

Coordinació:
Anna Aguiló, Marta Gallart i Conxa Sauri